

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/ 2021 ուսումնական տարի

«Քաղաքականության տեսություն» առարկայի

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Քաղաքականության տեսությունը քաղաքական գիտության կառուցվածքում
2. Քաղաքականության սահմանները (քաղաքականության տարածման տիրույթը, սահմանների շարժունակությունը)
3. Քաղաքականության ամբողջատիրական և անարխիստական մեկնաբանությունը, ազատականություն և քեյնսիականություն
4. Քաղաքականության և բարոյականության հարաբերակցությունը
5. Նպատակը և միջոցները քաղաքականության մեջ (մաքիավելիզմ, բիհևիորիզմ, ստրուկտուրալիզմ, ինստիտուցիոնալիզմ)
6. Իշխանության տեսություն: Իշխանության կառուցվածքը և դերակատարները
7. Իշխանության տեսություն: Իշխանության ռեսուրսները և տեսակները
8. Գերիշխանության տեսություն: Քաղաքական գերիշխանություն և լեգիտիմություն
9. Շերտավորման տեսություն: Սոցիալական շերտավորման (ստրատիֆիկացիա). տեսակները
10. Դասակարգերի տեսություն: Դասակարգերի քաղաքական դերի մեկնաբանումն ըստ Կ.Մարքսի և Մ.Վեբերի
11. Էլիտայի տեսություն: Մաքիավելիստական դպրոց (Գ.Մոսկա, Վ.Պարետո, Ռ.Միխելս)
12. Էլիտաների ազատական տեսության արժեքային համակարգը
13. Ժամանակակից էլիտայի տեսության հիմնական ուղղությունները. նեոազատականություն, նեոպահպանողականություն, նեոնացիոնալիզմ
14. Ժամանակակից էլիտայի տեսության հիմնական ուղղությունները. ժողովրդավարական էլիտիզմի տեսություններ, էլիտաների հոգնականության (պլյուրալիզմի) և ձախ ազատական հայեցակարգեր
15. Արդյունավետության տեսություն: Էլիտայի տիպաբանությունը և սոցիալական արդյունավետությունը

16. Հավաքագրման տեսություն: Էլիտայի հավաքագրման ուղիները
17. Լիդերության տեսություն: Լիդերության օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ կողմերը
18. Հատկանիշների տեսություն: Քաղաքական լիդերության բնույթը
19. Տիպերի տեսություն: Լիդերի գործառույթները և լիդերի իմիջը
20. Համակարգերի տեսություն: Քաղաքական համակարգերի հասկացությունը, տիպերը, մեկնաբանությունը (Ալմոնդ, Իսթոն, Դոյչ, Պարսոնս)
21. Քաղաքական վարչակարգ (ռեժիմ). հասկացությունը, տեսակները
22. Քաղաքական ամբողջատիրության (տոտալիտարիզմի) հիմնական տարատեսակներն ու բնորոշ գծերը
23. Ավտորիտարիզմ. բնորոշ գծերը, բարեփոխական հնարավորությունները
24. Ժողովրդավարության տեսություն: Ժողովրդավարության հասկացությունը և չափումները
25. Ազատականության տեսություն: Դասական ազատական (լիբերալիստական) ժողովրդավարություն
26. Կոլեկտիվիզմի տեսություն: Հավաքական (կոլեկտիվիստական) ժողովրդավարություն
27. Պյուրալիստական տեսություն: Հոգնական (պյուրալիստական) ժողովրդավարություն
28. Զանգվածների դերը ժամանակակից ժողովրդավարություններում
29. Ժողովրդավարական անցման տեսություն: Ժողովրդավարացման օերորդ ալիք
30. Պետության տեսություն: («Պետություն» տերմինի լայն և նեղ իմաստները: Պետության ընդհանուր հատկանիշները: Պետության ծագման պատճառները: Սահմանադրություն)
31. Իրավական սոցիալական պետություն: Քաղաքացիական հասարակություն: Սոցիալական և իրավական սկզբունքների հարաբերակցությունը:
32. Պետության և քաղաքացիական հասարակության փոխհարաբերությունների զարգացման միտումները
33. «Ազգ-պետություն», «ազգային պետություն» և «պետություն» հասկացությունների փոխհարաբերությունները

34. Պետական կառավարման ձևերը: Խորհրդարանական, նախագահական, կիսանախագահական հանրապետություն:
35. Տարածքային կառուցվածք: Ունիտար և ֆեդերատիվ պետություն
36. Շահերի տեսություն: Շահային խմբերի գործառույթները և տիպաբանությունը
37. Քաղաքական կուսակցություններ. առաջացումը, էությունը, գործառույթները
38. Քաղաքական կուսակցությունների և կուսակցական համակարգերի տեսակները
39. Քաղաքական գաղափարախոսության հասկացությունը (Քաղաքական գաղափարախոսության էությունը և գործառույթները)
40. Ժամանակակից գաղափարախոսական հոսանքներ. ազատականություն և նոր ազատականություն
41. Ժամանակակից գաղափարախոսական հոսանքներ. պահպանողականություն և նոր պահպանողականություն
42. Ժամանակակից գաղափարախոսական հոսանքներ. սոցիալիզմ, նացիոնալ-սոցիալիզմ
43. Քաղաքական մշակույթի էությունը, գործառույթները և տեսակները
44. Սոցիալիզացիայի տեսություն: Քաղաքական սոցիալիզացիայի տեսակները և փուլերը
45. Զանգվածային լրատվամիջոցների (ԶԼՄ-ների) դերը քաղաքական գործընթացներում
46. Տեղեկատվության տեսություն: ԶԼՄ-ների ազդեցությունը տեղեկատվական գործընթացի վրա:
47. Բախումների (կոնֆլիկտների) տեսություն: Բախումների տեղն ու դերը քաղաքականությունում:
48. Քաղաքական բախումների (կոնֆլիկտների) աղբյուրները, տիպաբանությունը
49. Քաղաքական բախումների (կոնֆլիկտների) կառավարումը
50. Գործընթացների տեսություն: Քաղաքական գործընթացի էությունը և կառուցվածքը
51. Մասնակցության տեսություն: Քաղաքական մասնակցություն. էությունը, ձևերը և տարատեսակները:

52. Որոշումների ընդունման տեսություն: Քաղաքական որոշումների ընդունման մեխանիզմները
53. Քաղաքական որոշումների ընդունման գործընթացը. նախապատրաստման, ընդունման և կատարման փուլերը փուլը
54. Քաղաքական որոշումների ընդունման մեթոդները
55. Ցանցերի տեսություն: Մեկուսախմբայնություն և քաղաքական ցանցեր
56. Ցանցերի տեսություն: Քաղաքական ցանցերի դերակատարները և տեսակները
57. Քաղաքակրթության տեսություն: Քաղաքական գործընթացների քաղաքակրթական չափումները (Պայի 17 կետերը)
58. Խաղերի տեսություն: Ընտրությունները ամբողջատիրական (տոտալիտար), ավտորիտար և անցումային հասարակություններում
59. Ընտրական գործընթացի հիմնական փուլերը. ընտրությունների նորմատիվային հիմքերը
60. Մեծամասնական և համամասնական ընտրական համակարգեր: Խառը և կոնսենսուսային համակարգեր
61. Ընտրական գործընթացի հիմնական փուլերը. ընտրությունների նախապատրաստում, թեկնածուների առաջադրում, քվեարկություն և ընտրությունների արդյունքների ամփոփում
62. Քաղաքական տեխնոլոգիաների հասկացությունը: Տեխնոլոգիաները որպես քաղաքական գործունեության ուղենիշ (ալգորիթմ)
63. Քաղաքական տեխնոլոգիաների կառուցվածքը: Քաղաքական տեխնոլոգիաների ընթացակարգային և տեխնիկական բաղադրիչները
64. Քաղաքական տեխնոլոգիաների ձևավորման սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ բնույթը
65. Քաղաքական վերլուծության առանձնահատկությունները, մեթոդները, գործընթացը:
66. Զարգացման տեսություն: Քաղաքական համակարգերի կերպափոխման չափանիշները
67. Արդիականացման տեսություն: Քաղաքական արդիականացում. էությունը և փուլերը
68. Ալիքների տեսություն: Ժողովրդավարացման «երրորդ ալիքը» ըստ Ս.Հանթինգտոնի

69. Արդիականացման տեսության ժամանակակից առանձնահատկությունները: Հասարակության և քաղաքական համակարգի արդիականացման ներդաշնակման ուղիները:

70. Ճգնաժամերի տեսություն: Քաղաքական զարգացման ճգնաժամեր. նույնականացման, նյութական ու մշակութային բարիքների բաշխման, մասնակցության, «ներթափանցման» և լեգիտիմության ճգնաժամեր:

71. Միջազգային քաղաքականության զարգացման հիմնական ուղղությունները

72. Միջազգային քաղաքականության տեսության հիմնական դպրոցները

73. Համաշխարհային քաղաքականության արդի հիմնախնդիրները. անվտանգություն, բախում (կոնֆլիկտ), պատերազմ, խաղաղություն

74. Քաղաքական գլոբալացման ընդհանուր բնութագիրը: Լավատեսական, իրատեսական և հոռետեսական դիրքորոշումներ

75. Կարգի տեսություն: Նոր համաշխարհային կարգը և Կ.Լորենցի՝ մարդկության ութ մահասփյուռ մեղքերը

**Քաղաքական կառավարման և
քաղաքական վեղուծության ամբիոնի վարիչ՝**

Մ. Մարգարյան

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (փոփոխություններով), Եր., 2015
2. Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարություն: - Եր.: Հայկական բանակ - 2007
3. ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, Երևան, «Պաշտոնական տեղեկագիր», 2007
4. «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքը
5. «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենքը
6. Մ. Մարգարյան, Քաղաքական արդիականացման հրամայականները Հայաստանի Հանրապետությունում, Պետական ծառայություն հրատարակչություն, Երևան 2019, 310 էջ
7. Соловьев А.И. Политология: политическая теория, политические технологии. М., 2000
8. Глобальное управление: Учеб. пособие / Под ред. проф. А. И. Соловьева. – М.: ИНФРА – М, 2007. – 252 с.
9. Мухаев Р.Т. Теория политики, М._ ЮНИТИ-ДАНА, 2005
10. Алексеева Т. А. Современные политические теории. Курс лекций. – М.: МИД РФ: РОССПЭН, 2007. – 464 с.
11. Категории политической науки. Учебник. – М., 2002. (Под ред. А.Ю.Мельвиля)
12. Политический процесс: основные аспекты и способы анализа. Сборник учебных материалов / Под ред. Мелешкиной Е.Ю. – М., 2001.
13. Мельвиль А.Ю. Политология: учебник для студентов вузов. / Мир политической науки. Категории / Категории политической науки.
14. Панарин А.С. Политология. Учебник для вузов. М. 1997 1999, 2001
15. Политология: Уч. для вузов / Под ред. М.А.Василика. М., 2006 (1999)
16. Хейвуд Э. Политология: учебник для студ. вузов / Пер. с англ. под ред. Г.Г.Водолазова, В.Ю.Бельского. М., 2005.
17. Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор. Пер. с англ. М.: Аспект Пресс, 2002.
18. Ալեքսանյան Ա. Ցիվիլիզարիսիկ դեմոկրատիա: Երևան, 2005
19. Թորոսյան Տ. Հասարակական համակարգի հետխորհրդային տրանսֆորմացիան, Երևան, «ԳԻտություն», 2006
20. Մարգարյան Մ. Քաղաքական արդիականացման և զարգացման հիմնահարցեր - Եր.: «Պետական ծառայություն», 2004
21. Մարգարյան Մ. Քաղաքական լիդերություն - Եր., 2001
22. Մարգարյան Մ. Քաղաքական էլիտա - Եր., 1999
23. Մարգարյան Մ. Քաղաքական իշխանություն. - Եր.: 2001

24. Մարգարյան Մ.Մ. Քաղաքական ընտրանին և ժողովրդավարական անցման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Եր.: «Պետական ծառայություն», 2006
25. Մարգարյան Մ. Քաղաքական ցանցերը հանրային քաղաքականության կառուցվածքում. – Հանրային կառավարում (գիտական հանդես), 2007, N 2
26. Մարգարյան Մ. Լեզվիտիմության հիմնախնդիրը քաղաքական զարգացումներում. – 21-րդ դար (տեղեկատվական-վերլուծական հանդես), 2007, N 3
27. Քաղաքագիտություն: Հանրագիտ. բառարան (Վ. Պողոսյան, Կ. Միրումյան և այլք), Երևան, 2004
28. Քաղաքագիտություն (Ուսումնական ձեռնարկ), ԵՊՀ.- Երևան 2006
29. Մակլին Այեն. Օբսֆորդի բառարան. քաղաքագիտություն և քաղաքականություն.- Եր.: Գիտանք, 2003.- 592 էջ
30. Քերոլ Լ., Ալիսան հրաշքների աշխարհում, Եր.:
31. Хантингтон С. Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности / Пер. с англ. А. Башкирова.- М.: ООО “Издательство АСТ”. 2004. - 635 с.
32. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах. М.: Прогресс-Традиция, 2004. – 510 с.
33. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон; Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова.- М.: ООО “Издательство АСТ”. 2003. - 603 с.
34. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века / Пер. с англ.- М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2003.-368 с

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

35. Панарин А.С. Реванш истории: российская стратегическая инициатива в XXI веке. М., 1998.
36. Ильин В.В. Политология: Учебник для вузов. М., 2000.
37. Халипов В.Ф. Власть: Кратологический словарь. М., 2005.
38. Будон Р. Место беспорядка. Критика теории социального изменения. // Пер. с франц. М.М.Кириченко. М., 1998.
39. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование общества. Сравнительное изучение цивилизаций. Пер. с англ. М., 1999.
40. Фромм Э. Бегство от свободы. Пер. с англ. под общ. ред. П.С.Гуревича. М., 1995
41. Московичи С. Психология толп. М., 1998
42. Преступная толпа. М., 1998.
43. Политические идеи XX века (Шанталь Мийон – Дельсоль). Конкорд – М., 1995
44. История политических и правовых учений. Учебник для вузов. Под ред. В.С.Нерсисянца. М., 2000

45. Лейпхарт А. Демократия в многосоставных обществах. Сравнительное исследование. М., 1997.
46. Политическая наука: новые направления. Под ред. Р.Гудина и Х.Д.Клингерманна. М., 1999.
47. О'Доннелл. Делегативная демократия. // Пределы власти № 2-3
48. Jean-Marie Denquin., Science Politique. Preses Universitaires de France., 1992.
49. Consolidating the Thivd Wave Democracies. Themes and Perspectives, Edited by Larry Diamond, Marc F. Plattner, Yan-han. Chu, and Hung-mao Tien, The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London, 1997. 343p.
50. J.Linz & A.Stepan. Problems of Democratic transition and consolidation. Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe, The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London, 1996. 479p.
51. Andreas Schedler, What is Democratic Consolidation / Journal of Democracy, pp. 81-107.